

QORTI TA' L-APPELL

**ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS**

Seduta tad-19 ta' Mejju, 2004

Appell Civili Numru. 771/1999/1

Maltacom p.l.c.

vs

Kurt Galea Pace

Il-Qorti,

Fis-26 ta' Novembru, 2002 il-Qorti Civili tal-Magistrati ppronunzjat is-segweni sentenza fl-ismijiet premissi:-

“Il-Qorti,

Rat l-avviz fuq indikat datat is-26 ta' Marzu ta' l-1999 li permezz tieghu il-Korporazzjoni attrici sejhet lill-konvenut quddiem din il-Qorti sabiex jghid ghaliex m'ghandux ikun ikkundannat:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Ihallas lis-socejta' attrici s-somma kompleksiva ta' sitt mija u tmintax-il lira u disgha u hamsin centezmi (Lm618.59c) rapprezentanti ammonti arretrati dovuti lill-istess socjeta' attrici in konnessjoni mas-servizz tat-telephone numru 662115 u dana wara t-talba tieghu ghall-istallazzjoni ta' linja tat-telephone;

2. Bl-ispejjez inkluzi dawk ta' l-ittra ufficjali tat-3 ta' Frar 1998 u bl-imghaxijiet legali mit-3 ta' Frar 1998 sad-data tal-effettiv pagament kontra l-konvenut li minn issa huwa ngunt ghas-subizzjoni;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet datata l-11 ta' Novembru ta' l-1999 li permezz tieghu l-konvenut eccepixxa s-segwenti:

1. Illi l-ammont mitlub fl-avviz mhux dovut ghax gie mhallas kif ser jirrizulta waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

2. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri permessi skond il-ligi;

Semghet ix-xhieda prodotta;

Rat id-dokumenti esebiti;

Semghet it-trattazzjoni tar-rapprezentanti legali tal-partijiet;

Ikkunsidrat:

Illi l-fatti li taw lok ghall-procedura odjerna jistghu jigu sintetikament kompilati bil-mod segwenti:

1. Illi l-Korporazzjoni attrici tallega li l-ammont ta' sitt mija u tmintax-il lira Maltin u disgha u hamsin centezmu, (Lm618.59,0), hu dovut lilha mill-konvenut;

2. Illi effettivament dan kien rikonoxxut mill-konvenut li effettwa l-pagament dovut permezz ta' cekk li meta pero' mar jissarraf ibbawnsja;

Kopja Informali ta' Sentenza

3. Illi l-ammont fuq indikat huwa dovut fuq in-numru tat-telefon 662115;
4. Illi rrizulta li fis-16 ta' Dicembru ta' l-1996 saret talba biex is-servizz jigi "...mizmum f'idejn Leslie Scott...";
5. Illi f'April ta' l-1997 il-Korporazzjoni attrici invitat lill-utent imsemmi fil-paragrafu precedenti biex imur u jikkonkludi l-kuntratt ta' transfer mitlub izda dan il-ftehim ma rrizultax;
6. Illi konsegwentement il-kontijiet baqghu jigu indirizzati lill-konvenut Galea Pace;
7. Illi peress li l-pagamenti dovuti ghas-servizz de quo baqghu ma gewx saldati kellha tittiehed din il-procedura;

Ikkunsidrat:

Illi skond il-konvenut il-fatti jistghu jigu sintetikament esposti bil-mod segwenti:

1. Illi n-numru ta' telefon indikat fl-avviz odjern jirrigwarda l-fond numru 16, Triq ic-Cimiterju, Haz-Zabbar, liema fond hu propjeta' tal-konvenut;
2. Illi dan il-fond inkera f'Marzu ta' l-1997 u minhabba f'hekk il-konvenut isostni li kien ghalaq kwalunkwe kont pendenti li seta' kellu mal-Korporazzjoni attrici;
3. Illi l-konvenut isostni wkoll li kien mar flimkien mal-persuna li kien kera l-fond ghand l-imsemmija Korporazzjoni biex is-servizz telefoniku tal-fond de quo jghaddi fuq l-istess kerrej;
4. Illi peress li l-konvenut inghata struzzjonijiet li kellu jaghlaq il-kontijiet pendenti qabel ma jigi effettwat it-trasferiment, allura jsostni li ssalda l-

pagamenti kollha minnu dovuti u ghamel hekk billi hallas l-ammont minnu dovut fi flus kontanti;

5. Illi ghalhekk ma kellux relazzjoni aktar mal-Korporazzjoni attrici rigward in-numru ta' telefon in dizamina;

6. Illi ghalhekk qed jikkontendi din il-procedura;

Ikkunsidrat:

Illi huwa principju assodat fl-ordinament procedurali taghna li min jallega jrid jipprova;

Illi din il-procedura hi bbazzata fuq allegazzjoni tal-Korporazzjoni attrici minghajr il-konfront ta' prova sostentiva ribadibbli;

Ghaldaqstant din il-Qorti filwaqt li takkolji l-eccezzjonijiet tal-konvenut tirrespingi t-talbiet attrici stante li ma gewx approvati, bl-ispejjez kontra l-Korporazzjoni attrici.”

Is-socjeta` attrici appellat minn din is-sentenza bl-aggravju illi l-ewwel Qorti qatt ma messha akkoljiet l-eccezzjoni tal-pagament. Hi tissottometti illi kien irrizulta li sar hlas lilha b'cheque li ma giex onorat u li dan kien sahsitra ammess mill-konvenut appellat.

Issa l-ewwelnett ghal precizzjoni l-ewwel Qorti ma akkoljietx 'sic et simpliciter' l-eccezzjoni. Fil-parti konsiderattiva tas-sentenza appellata inghad ukoll bhala preambulari ghad-dispositiv illi s-socjeta` appellanti ma pprovatx dak minnha allegat.

Din il-kostatazzjoni tal-Qorti inferjuri hi guridikament korretta billi l-eccezzjoni moghtija ma kienetx tiddispensa lis-socjeta` attrici appellanti mill-oneru li tiddemstra adegwatament il-fondatezza tal-pretensjoni taghha. Hi kellha tipprova illi dak li kien qed jintalab minnha minghand il-konvenut appellat kien fil-fatt dovut. Prova din li riedet tkun certa u preciza.

Mill-atti tal-kawza l-ewwel Qorti, anke jekk apparentement jidher li kienet sodisfatta li r-rabta kontrattwali kienet bejn is-socjeta` attrici u l-konvenut bhala l-utent registrat tas-servizz telefoniku u ghalhekk responsabbli ghall-kontijiet, ma kienetx imbaghad daqstant sodisfatta illi s-socjeta` appellanti rnexxielha tiddizimpenja ruhha mill-oneru impost fuqha li tipprova li l-kreditu kien ghadu dovut.

Issa mhux kontestat, anke ghaliex dan hu principju pacifiku, illi l-piz tal-prova tal-pagament hu fuq id-debitur li jallegah. Prova din li hu jista' jaghmel b'kull mezz billi l-produzzjoni ta' ricevuta mhiex indispensabbli u jistghu jingiebu provi ohra konvincenti. Ara decizjoni fl-ismijiet "**Avv. John Buttigieg noe -vs- Joseph Portelli noe**", Appell Kummercjali, 26 ta' Jannar 1976.

Fil-kaz in ezami s-socjeta` appellanti tikkontendi illi c-cheque tal-hlas ricevut minnha gie dizonorat. Issa apparti li kopja tieghu ma gietx esebita hemm imbaghad id-dikjarazzjoni tal-konvenut appellat illi hu hallas cash u darba ohra permezz ta' bank draft.

F'sitwazzjoni bhal din fejn jinsorgi dubju ragjonevoli illi l-konvenut debitur seta' hallas l-ammont il-prova li l-kreditu kien ghadu dovut kienet superjuri ghall-prova li l-kreditu kien gie saldat u allura l-oneru kien jerga' jirriverti fuq is-socjeta` attrici biex tissostanzja t-talba taghha.

Ir-riflessjoni fuq dak appena premiss tohrog mill-konsiderazzjoni tas-sentenza fl-ismijiet "**Manuel Zerafa -vs- Nazzareno Muscat Scerri**", Prim'Awla Qorti Civili per Imhallel Maurice Caruana Curran, 27 ta' Meju 1970:-

"Bhala konsiderazzjoni legali dwar in-natura tal-oneru tal-provi in materja ta' pagamenti ta' debiti civili l-Qorti tiritjeni, li, ghalkemm kif dejjem gie ritenut, il-konvenut allegat debitur ghandu jipprova il-pagament li hu jallega, f'kaz ta' dubju ragjonevoli jekk l-ammont ghadux dovut jew le, dan id-dubju ghandu dejjem imur favur il-konvenut, ghax l-oneru tal-prova tad-debitu jibqa' fuq l-attur mill-bidu sa l-ahhar tal-kawza ghax hu jallega d-debitu u kulhadd

ghandu jipprova l-allegazzjoni tieghu. U fil-kaz ta' konflitt serju bejn il-kontendenti fuq il-provi nkombenti rispettivament lilhom, cioe l-attur l-esigibilita` u l-konvenut is-soluzzjoni tad-debitu, n-nuqqas tat-tieni ma tikkolmax il-lakuna probatizja tal-ewwel u jibqa' dejjem jimpera l-principju "actore non probante reus absolvitur. L-attur li jallega d-debitu ma jistax jiskarta l-oneru tieghu fuq il-principju l-iehor "reus in excipiendo fit actor", ghax, jerga' jinghad, l-oneru centrali tal-akkuza jibqa' fuqu. Altrimenti f'kull kaz ta' konflitt ikun facli ghall-attur jirbah avolja l-Qorti tibqa' sospiza fi stat ta' dubju jekk hemmx debitu".

Hi l-opinjoni ta' din il-Qorti minn ezami tal-provi processwali illi dan id-dubju ragjonevoli jezisti fil-kaz in diskussjoni. Dan johrog mill-fatt illi l-konvenut wera permezz tad-dokumenti minnu esebiti (fol 33 sa fol 37) illi hu mhux biss hallas izda wkoll kellu kreditu favur tieghu minhabba li kien ghamel pagament in excess ta' dak dovut. Huwa jsostni wkoll illi s-socjeta` attrici wara li kien hallas l-ahhar kont kienu hargu kont iehor ghall-ammont pretiz fl-avviz u huwa kien kitbilha permezz ta' fax (fol 47) illi dan kien skorrett ghax hu kien effettwa l-ahhar pagament fit-18 ta' Frar 1998. Ghal din il-fax hu baqa' ma nghatax twegiba u kien biss xi sena u nofs wara li rega' gie mitlub biex ihallas mis-socjeta` attrici.

Is-socjeta` appellanti mhux biss naqset li tippreciza dwar liema perijodu kien dovut il-hlas izda wkoll naqset li tiddiskredita l-fatti kif rakkontati mill-appellat. Hi llimitat ruhha biex sempliciment issostni l-fatt illi kien sar hlas b'cheque li ma giex onorat. Dwar dan ma giet prodotta l-ebda prova dokumentali u konkreta fl-atti.

F'qaghda bhal din ta' kuntrast evidenti fil-versjonijiet tal-kontendenti jibqa' jezisti f'mohh il-Qorti dubbju certament ragjonevoli jekk l-ammont kienx ghadu dovut. Mhux mistenni li f'din il-qaghda l-Qorti tezercita d-diskrezzjoni taghha billi dan ma tistax taghmlu 'in vacuo' izda biss, se mai, meta jkun jirrizultalha certi elementi ta' prova, bastanti biex tkun tista' b'konvinciment, fuq ir-rizultanzi processwali tal-kaz partikolari, tadopera r-regola tac-certezza morali. Mhux il-kaz allura illi din il-Qorti

Kopja Informali ta' Sentenza

tiddisturba l-apprezzament u l-konkluzjoni ta' l-ewwel Qorti.

Ghal dawn il-motivi l-appell qed jigi respint u s-sentenza appellata, konfermata, bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra s-socjeta` attrici appellanti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----